

LA METÀFORA: ANÀLISI DE LA FIGURA

Erola Boadas

Tutora: Emilia Ocaña

Al·legoria amb Venus i Cupido, Bronzino

“La màxima destresa consisteix en ser un mestre de la metàfora. Això és l’únic que no es pot aprendre dels altres i és, un signe de geni, ja que una excel·lent metàfora implica una percepció intuïtiva d’allò semblant i allò assemblant”.

Poètica, Aristòtil

L’activitat poètica expressa amb paraules allò que és impossible d’expressar amb el llenguatge no literari: la poesia fa, de sentiments i pensaments, paraules. Per tal d’aconseguir-ho, al llarg de la història, l’art ha creat un seguit de figures retòriques. Aquest treball de recerca està dedicat a l’estudi i anàlisi de la figura literària per excel·lència: la metàfora.

Segons Aristòtil la metàfora té com a fita l’aportació de plaer i ensenyament, mitjançant l’enginy i l’elegància retòrica. El terme prové de la paraula grega “metapherein”, on “meta” vol dir més enllà i “pherein”, traslladar. Per tant, la metàfora consisteix en un procés d’evocació amb l’esment d’una cosa sent una altra.

Amb el pas del temps, el concepte de metàfora s’ha anat desenvolupant sense perdre la seva essència, i l’ànima de la figura segueix sent la mateixa encara que han variat aspectes relacionats amb la seva conceptualització.

Per altra banda, de la mateixa manera que el factor temporal és capaç de variar termes específics del concepte d’aquest tropo, els termes reals i figurats que defineixen la metàfora es veuran també influïts pel context en el que es troben. La lectura de sonets de Garcilaso de la Vega i de Luis de Góngora (Renaixement, segle XVI i Barroc, segle XVII) permet analitzar la figura en cadascuna de les èpoques i reflexionar sobre com les paraules són capaces d’expressar tot un context, una visió i fins i tot una realitat. D’aquesta manera l’equilibri, la serenitat i la naturalitat de les metàfores renaixentistes adquireixen un desequilibri i desengany propis del Barroc. I és que la metàfora és capaç d’això, ja que ens permet evocar les coses des d’un altre punt de vista, des del punt de vista del geni.

“A diferencia de lenguaje filosófico o matemático, el lenguaje del arte es indirecto; sus instrumentos esenciales son la alusión y la metáfora, no la declaración explícita”.

De la A a la Z, Jorge Luis Borges